

La veu (rigorosa) de l'experiència: el cas de Suïssa

Sara Losa

El creixement econòmic de Suïssa, sense interrupció durant les guerres mundials, ha convertit aquest país en pol d'atracció per a la mà d'obra temporal. Avui, la Confederació Helvètica bat rècords en immigració (assolint el 20'6% de la població). La progressió ha estat gradual i acompanyada de mesures rigoristes. L'entrada al país es fixa per quotes estrictes, el qual ha facilitat que la immensa majoria dels nousvinguts siguin europeus. La nacionalització exigeix 12 anys de residència, proves d'història i cultura i altres requisits.

Les competències en matèria d'immigració estan molt descentralitzades. Alguns cantons permeten el dret a vot, d'altres no i encara d'altres ho deixen en mans dels municipis. Els permisos de residència són cosa dels cantons; els permisos de treball són regulats de forma compartida amb l'estat, i les nacionalitzacions són corresponsabilitat dels tres nivells de govern (estat, cantons i municipis). Tot plegat, l'any 2007 l'OMD va qualificar Suïssa com un exemple d'èxit en matèria d'immigració.

Però el procés ha passat factura. La integració és tan laboriosa que molts immigrants senten refús cap a la identitat suïssa, i una part d'ells cauen fàcilment en la marginalitat (més de la meitat de les condemnes judicials afecten els estrangers). Alhora, els ciutadans suïssos marquen distàncies cap als forasters; un de cada dos es declara xenòfob i la UDC, partit amb tocs racistes, va ser la formació més votada l'any 2007 amb un 29%.

1. DADES ESTADÍSTIQUES

Suïssa bat rècords en matèria d'immigració atès que actualment (finals de 2007) un 20,60% de la població total és estrangera. Els immigrants representen una quarta part de la població activa.

És una situació única a Europa, comptant que hi ha una situació de gairebé ocupació plena, amb una taxa d'atur d'un 2,50%.

En aquesta figura: Població estrangera resident a Suïssa (primera i segona columna)

Effectif de la population résidente permanente étrangère¹⁾ par canton de résidence et groupe d'étrangers à fin août 2007

Tableau: 107

Canton de résidence	Total	Pourcentage approximatif d'étrangers ²⁾		Différence par rapport à l'année précédente		Titulaires d'un permis de courte durée >=12 mois		Différence par rapport à l'année précédente		Titulaires d'un permis de séjour		Différence par rapport à l'année précédente		Etablis		Différence par rapport à l'année précédente	
		Ch. absolu	En %	Ch. absolu	En %	Ch. absolu	En %	Ch. absolu	En %	Ch. absolu	En %	Ch. absolu	En %	Ch. absolu	En %		
																Ch. absolu	En %
Suisse 2002	1 436 855	19.8	29 652	2.1	8 472	-	-	346 673	2 846	0.6	1 081 710	19 134	1.8				
Suisse 2003	1 462 687	20.0	25 832	1.8	10 144	1 672	19.7	364 242	17 569	5.1	1 088 301	6 591	0.6				
Suisse 2004	1 487 896	20.2	25 209	1.7	19 747	9 603	94.7	377 631	13 389	3.7	1 090 518	2 217	0.2				
Suisse 2005	1 504 205	20.3	16 309	1.1	25 243	5 496	27.8	388 187	10 556	2.8	1 090 775	257	0.0				
Suisse 2006	1 519 878	20.4	16 673	1.0	36 550	11 307	44.8	397 298	9 111	2.3	1 086 030	- 4 745	-0.4				
Suisse 2007	1 541 931	20.6	22 053	1.5	37 969	1 419	3.9	422 699	25 401	6.4	1 081 263	- 4 767	-0.4				
Zürich	288 111	22.4	3 802	1.3	8 522	1 119	15.1	82 934	4 767	6.1	196 655	- 2 084	-1.0				
Berne	116 701	12.2	1 803	1.6	3 186	554	21.0	32 782	1 555	5.0	80 733	- 306	-0.4				
Lucerne	56 336	15.7	1 054	1.9	1 592	150	10.4	17 080	357	3.4	37 724	347	0.9				
Uri	2 987	8.5	- 11	-0.4	219	- 45	-17.0	907	70	8.4	1 861	- 36	-1.9				
Schwyz	23 758	17.0	782	3.4	601	152	33.9	6 100	-83	8.6	17 057	147	0.9				
Obwald	4 022	11.9	168	4.4	167	- 21	-11.2	1 477	-84	14.2	2 378	5	0.2				
Nidwald	3 925	9.8	119	3.1	139	- 12	-7.9	1 452	-42	11.0	2 354	- 11	-0.5				
Glarus	7 312	19.2	- 137	-1.8	153	41	36.6	1 487	36	2.5	5 672	- 214	-3.6				
Zoug	23 247	21.5	1 171	5.3	414	77	22.8	8 101	853	11.8	14 732	241	1.7				
Fribourg	42 735	16.4	2 233	5.5	1 768	- 35	-1.9	12 383	645	5.5	28 584	1 623	6.0				
Soleure	46 274	18.5	1 434	3.2	339	133	64.6	8 618	664	8.3	37 317	637	1.7				
Bâle-Ville	55 114	29.9	452	0.8	910	- 60	-6.2	17 554	1 439	8.9	36 650	- 327	-2.5				
Bâle-Campagne	47 890	17.9	584	1.2	371	56	17.8	12 467	612	5.2	35 052	- 84	-0.2				
Schaffhouse	16 106	21.7	585	3.8	191	- 64	-25.1	4 110	371	9.9	11 805	278	2.4				
Appenzell Rh.-Ext.	6 806	12.9	199	3.0	118	29	32.6	1 726	68	10.8	4 962	2	0.0				
Appenzell Rh.-Int.	1 466	9.6	3	0.2	43	8	22.9	342	- 32	-8.6	1 081	27	2.6				
Saint-Gall	96 431	20.8	2 047	2.2	1 431	107	8.1	21 735	2 006	10.2	73 265	- 66	-0.1				
Grisons	27 527	14.6	798	3.0	2 077	228	12.3	10 901	375	3.6	14 549	195	1.4				
Argovie	116 772	20.3	1 512	1.3	1 054	- 110	-9.5	23 307	1 508	6.9	92 411	114	0.1				
Thurgovie	46 880	19.8	838	1.8	1 083	258	31.3	10 276	469	4.8	35 521	111	0.3				
Tessin	81 640	25.1	837	1.0	1 296	- 298	-18.7	19 581	2 025	11.5	60 763	- 890	-1.4				
Vaud	187 196	28.4	1 745	0.9	4 362	- 767	-15.0	59 335	3 492	6.3	123 499	- 980	-0.8				
Valais	55 883	18.9	1 891	3.5	3 332	283	9.3	17 408	1 911	7.5	35 143	417	1.2				
Neuchâtel	39 103	23.1	468	1.2	73	- 316	-91.2	10 451	1 96	12.9	28 579	- 413	-1.4				
Geneve	139 544	33.9	- 2 362	-1.7	4 379	- 20	-0.5	38 517	549	1.4	95 648	- 2 891	-2.9				
Jura	8 105	11.7	38	0.5	149	- 29	-16.3	1 688	76	4.7	6 268	- 9	-0.1				

1) sans les fonctionnaires internationaux et les membres de leur famille, les titulaires d'un permis de courte durée <12 mois et les requérants d'asile

2) par rapport à l'ensemble de la population résidente permanente

Font: Office fédéral des Migrations- ODM

Com a la majoria de països, les dades suïsses no tenen en compte el col·lectiu de sense papers i malgrat els esforços de l'administració, conèixer el nombre de persones que viuen de manera irregular al país és força difícil.

Segons un «Rapport sur la migration illégale» publicat par l'Office Fédéral des Migrations l'any 2004 l'estimació de sense papers oscil·la entre 50.000 i 300.000. Un altre estudi de la Universitat de Linz parla de 90.000 treballadors clandestins a Suïssa, mentre que l'associació «Sans nous rien ne va plus», que agrupa diverses entitats de sense papers, la xifra seria superior a les 100.000 persones. En qualsevol cas totes les estimacions consideren que n'hi ha un terç més que ara fa deu anys.

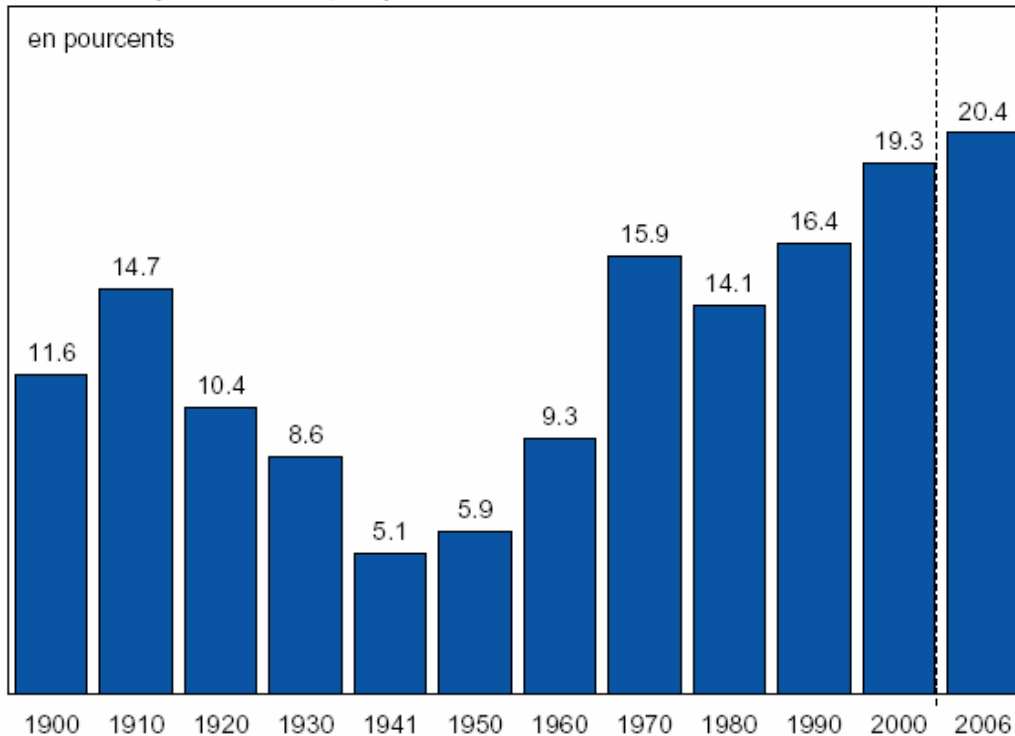
Fins a 1970 la població estrangera a Suïssa podia qualificar-se d'homogènia tota vegada que estava composta majoritàriament per treballadors de l'Europa del sud (més de la meitat italians). Actualment això no és així i la part de persones provinents de països no europeus dintre de la població estrangera a un 14,60% d'aquesta població estrangera. Tot i això, els quatre principals països d'origen són els següents:

- **Itàlia** (291.684 persones l'any 2006, un 19,10% del total d'estrangers i un 3,90% del total dels suïssos)
- **Sèrbia** (190.794 persones l'any 2006, un 12,50% del total d'estrangers i un 2,56% del total dels suïssos)
- **Portugal** (173.477 persones l'any 2006, un 1,40% del total d'estrangers i un 2,33% del total dels suïssos)
- **Alemanya** (172.580 persones l'any 2006, un 11,30% del total d'estrangers i un 2,32% del total dels suïssos).

En aquest quadre es mostra, en tant per cent, la proporció d'estrangers en relació amb el conjunt de la població permanent, resident a Suïssa, a partir de desembre de l'any 1900.

Office fédéral des migrations - ODM

Proportion d'étrangers par rapport à l'ensemble de la population résidente permanente, depuis fin décembre 1900

El repartiment dels diversos grups d'origen de la població estrangera entre les diferents regions i aglomeracions suïsses és molt variable. Principalment, la població estrangera es concentra, sobretot, en les zones urbanes i tant a zones perifèriques com als centres de les aglomeracions.

L'any 200 la ciutat de Ginebra comptava la proporció d'estrangers més elevada (un 43,8% de la població), seguida de Lugano (36,90%) i Lausanne (35,80%), mentre que al cantó rural d'Uri és molt menor (8,80%).

2. POLÍTIQUES D'INTEGRACIÓ

Categories legals

Suïssa expedeix fins a 11 tipus diferents de permisos d'estada per als estrangers immigrants, segons la durada, curta –d'estància- o llarga –d'establiment-, els països d'origen (Unió Europea, Associació Europea de Lliure Comerç o els anomenats Estats tercers –la resta, amb excepció dels provinents dels Estats Units d'Amèrica i del Canadà que tenen disposicions particulars-), la situació (asilats, refugiats, fronterers, persones a protegir,...), etc

A més hi ha el grup dels sense papers, identificats en dos grups clarament diferenciats: els immigrants il·legals a la recerca d'un lloc de treball i els que, per motivacions diverses –inclòs la possible perversió del mateix sistema legal- han perdut la seva autorització d'estada a Suïssa. Encara podríem identificar un tercer grup de sense papers, són els infants i adolescents, menors d'edat, en situació irregular.

Text extret de <http://www.idees.net>

Drets i deures

Els drets solen ser nombrosos i els deures més importants giren entorn el contracte i lloc de treball. No ho solen haver restriccions a nivell de drets econòmics i del mercat de treball. Existeixen algunes reserves quant a disposicions generals relatives a qüestions sanitàries i de comerç. Els estrangers establerts legalment es troben en peu d'igualtat amb els ciutadans suïssos pel que fa a l'accés al mercat de treball. Els contractes de treball de durada inferior a un any donen dret a autoritzacions d'estància limitades a la mateixa durada del contracte. Normalment després de 10 anys d'estada l'autorització d'establiment es concedeix per una durada il·limitada.

Gràcies a l'esforç de diverses associacions, els sense papers tenen uns drets relativament nombrosos (de sindicació, d'assegurança mèdica, d'invalidesa, d'atur, d'accidents, de previsió professional, de jubilació,...)

Competències

	ESTATAL (federal)	REGIONAL (cantonal)	LOCAL (comunal)
fixar contingents	X	-	-
control de fluxos	X	-	-
permís de residència	-	X	-
permís de treball	X	X	-
naturalitzacions	X	X	X

L'Oficina federal de les Migracions (OMD) depèn del Ministeri Federal de Justícia i Policia.

La Llei federal sobre l'estància i l'establiment d'estrangers data de 1931

El darrer reglament és de l'any 1986.

Una nova Llei federal sobre estrangers entrarà en vigor el primer de gener de 2008.

Les competències en matèria de policia d'estrangers són repartides entre la Confederació i els cantons.

Encara que la darrera paraula la sol tenir l'Estat confederal, les competències són repartides i han de ser preses per ambdues administracions (la Confederació i els cantons).

Els litigis són administratius, de temes d'estrangeria, i no polítics i es resolen per la via de recurs administratiu davant del Ministeri Federal de Justícia i Policia.

Serveis prestats per les administracions

A Suïssa la integració, tal i com és entesa per l'Estat, és posada en pràctica pels tres graons polítics del país; la Confederació, els cantons i els ajuntaments o comuns.

	ESTATAL (federal)	REGIONAL (cantonal)	LOCAL (comunal)
Socioeconòmic	Subvencions a l'assegurança obligatòria	Prestacions sociosanitàries	Ajudes socials
Financer			
Laboral		Assegurança d'atur	Centres

			d'informació professional
Lingüístic	Formació escolar		
Religiós	Escola		
Polític	Dret de vot		
Assessoria legal			

Un informe de l'OMD d'agost de 2007 defineix la integració dels estrangers a Suïssa com un èxit, a nivell general. Això no obstant, considera que existeixen llacunes i deficiències considerables tant en la posta en marxa per part de l'Estat de determinades mesures com en la utilització per part dels estrangers d'alguns serveis. L'opinió de l'OMD és que molts estrangers no aprofiten prou de les oportunitats ofertes per les diferents oficines públiques.

Cursos de llengua i cultura

La promoció de llengües a Suïssa representa una tasca pluridisciplinar que implica, entre altres, la formació escolar, la formació professional, l'assegurança d'atur i la formació d'adults.

L'estructura federal del sistema educatiu suís revela competències cantonals i comunals. Existeixen en diversos municipis classes d'integració específiques.

Cal recordar però que Suïssa té una gran diversitat malgrat que cada Cantó té cura d'una població autòctona molt precisa que, en general, és monolingüe i monocultural.

També hi ha programes amb suport federal com la promoció general de la llengua estàndard o el programa de desenvolupament de competències lingüístiques en el cas de joves amb dificultats d'aprenentatge.

Teixit associatiu

A Suïssa existeixen òrgans consultius i participatius en tots tres nivells administratius. A nivell confederal destaca la Comissió federal d'estrangers.

El Forum per a la integració de les migrants i els migrants és l'organització que reagrupa les associacions d'immigrants a Suïssa.

Existeix un ampli teixit privat d'entitats que van des d'organitzacions eclesiàstiques fins a clubs esportius que tenen cura de la integració. Les entitats d'ajuda als sense papers són particularment ben organitzades a ciutats grans com Ginebra, Zuric, Basilea o Berna.

Dret de vot

Aquesta matèria és de competència regional i per tant cada cantó té un criteri diferent al respecte. Cinc cantons reconeixen actualment el dret a vot municipal als estrangers. Hi ha tres altres cantons que deixen a cada municipi la possibilitat de legislar a l'efecte i deixar o no votar als immigrants. Finalment hi ha cinc cantons més on el vot dels immigrants no és possible.

L'elegibilitat dels immigrants és encara un tema pendent de resoldre.

3. DIMENSIÓ ECONÒMICA I SOCIAL

Impacte econòmic de la immigració

El creixement econòmic suís ha estat d'un 3,2% l'any 2006 i d'un 2,8% l'any 2007. Els comptes públics són excel·lents i aquesta prosperitat helvètica deu molt als estrangers. Hi ha una consideració global d'estrangers que ateny tant als treballadors immigrants com als exiliats fiscals o els turistes de grans fortunes.

Suïssa és el quart país del món en enviament de remeses econòmiques a l'estranger.

El Consell Federal ha anunciat la pròxima publicació d'un informe econòmic sobre la importància del flux dinerari enviat des de Suïssa pels treballadors estrangers, inclosos els sense papers, a les seves famílies i en els seus països en desenvolupament.

Autocupació

A Suïssa la taxa de treballadors autònoms ha pujat d'un 9,20% l'any 1990 a un 12,80% l'any 2007 (sense comptar el sector agrícola). El percentatge d'independents d'origen estranger és pràcticament igual als dels suïssos encara que una mica inferior. Segons la nacionalitat molt inferior. La taxa d'independents s'eleva a un 13,80% entre els suïssos, contra un 12% entre alemanys, un 9,60% entre turcs, un 5,9% entre africans o un 4,1% entre portuguesos.

Economia submergida

A Suïssa, com arreu existeix aquesta xacra que ha estat encara augmentada pels resultats d'una política de desregulació. L'economia submergida ve acompanyada, normalment, per un augment sense precedents de la flexibilització i la precarització dels llocs de treball.

A Suïssa s'estima que el treball en negre representa un 9,30% del PIB. Els sectors més freqüents són els habituals; treball domèstic, agricultura, hoteleria i restauració, construcció,...

Des de juny de 2004 va ser aprovada una Llei federal contra el treball en negre que ha implicat diverses mesures positives però que no ha eradicat, ni de bon tros, l'economia submergida.

L'esmentada llei federal contra el treball en negre va en aquest sentit i comporta quatre tipus de mesures: administratives per tal que certs treballs com el servei domèstics tinguin assegurances socials, organitzatives: els cantons han de tenir necessàriament serveis d'inspecció sobre el territori, informàtiques: l'actualització de bases de dades i el creuament de dades entre policia, hisenda, seguretat social,... al marge de si es tracta d'autoritats federals, cantonals o comunals i , per últim, el reforçament de les sancions.

Pobresa, atur, marginalitat

Segons les directives de la Conferència suïssa de les institucions d'acció social (CSIAS) per al càlcul de l'ajuda social, més de 200.000 estrangers són pobres o estan en risc fort d'esdevenir-ne. Si els suïssos són pobres en un 10,40% de la població autòctona, en el cas dels estrangers aquest tant per cent puja fins al 21,40%. De totes maneres, entre la població estrangera és un tema molt divers dintre de les diferents nacionalitats existents. Els búlgars, turcs i romanesos assoleixen una taxa de pobresa d'un 29,20%.

Mentre que els immigrants que provenen de la UE-15 tenen una taxa d'activitat lleugerament superior a la dels propis suïssos, les persones d'altres orígens tenen una taxa de participació en la vida activa del país força inferior. El quadre adjunt en dona una mostra

	Suïssa	UE-15 nord	UE-15 sud	Altres	Total estrangers
Taxa d'activitat (15-64)	81,70	83,70	83,30	73,20	79,5
Taxa d'atur	2,80	3,50	6,30	13,10	8,40
Taxa d'atur (15-24)	6,10	9,00	11,40	15,60	13,60

L'any 2003, darreres dades obtingudes, un 48,90% dels condemnats penalment pel poder judicial eren estrangers. Només un 28,30% de persones en demanda d'ajuda per ser víctimes de delictes eren estrangeres. L'elevada taxa de criminalitat estrangera a Suïssa s'explica per la proporció important d'homes joves sortits de classes socials molts desfavorides.

No existeixen dades del nombre d'estrangers, i estrangeres, que exerceixen la prostitució a Suïssa. La prostitució és un dels sectors on el treball en negre és més estès.

Accés a les institucions financeres

No existeixen dades del nombre d'estrangers que obtenen crèdits a Suïssa. L'autoocupació és força estesa entre els estrangers i tot i la manca de dades no sembla que hi hagi massa problemes financers per a aquestes iniciatives econòmiques.

Accés a l'habitatge

Les famílies dels immigrants solen ser més nombroses que les dels autòctons. Els allotjaments, per contra, són iguals o més petits. Sense permís d'estada és difícil trobar allotjament a Suïssa. Els sense papers són forçats, sovint, a llogar petits allotjaments i

molt cars. Aquest també és un tema molt divers en funció de les diferents nacionalitats existents.

L'escola

L'escola és un dels primers sectors a través de la qual s'efectua la integració dels infants atès que s'hi posen força mitjans per afavorir l'aprenentatge de la llengua local per tal d'incorporar-los més ràpidament a la societat. Normalment, els nens immigrants treuen pitjors resultats que la mitjana dels suïssos i abandonen l'escola més aviat en favor d'un aprenentatge pràctic. En aquest sentit, l'escola suïssa no arriba a promoure la igualtat d'oportunitats que preconitza. Els joves de la segona generació solen assolir millors resultats que els nouvinguts. També a nivell de sous i de qualitat dels llocs de treball els de la segona generació tenen més oportunitats. Pocs treballen dins l'administració pública. L'escola suïssa representa una eina d'integració força eficaç pels immigrants de segona generació però no pas pels de primera.

L'escola suïssa transmet uns valors socials i culturals força sòlids. Amb tot a mesura que s'eleva el nivell d'instrucció baixa el nombre d'estrangers en presència. Segons i com es pot parlar d'un cert grau de segregació dels estrangers o dels fills dels estrangers cap a certs camps de la formació, sobre tot professional, i del mercat de treball que no afavoreix en gran mesura l'ascensió social. En aquest sentit, la integració escolar dels nens migrants a Suïssa és lluny de ser enterament satisfactòria. Segurament es pot dir que el sistema escolar suís, també a primària i a secundària, afavoreix una certa marginació dels estrangers.

4. XENOFÒBIA

Partits/moviments declaradament xenòfobs

Si, el partit suís de l'UDC (Unió Democràtica de Centre) majoritari actualment a pràcticament tot el país i primer partit política Suïssa té una ala centrista més moderada però té també una ala dretana que es qualificada d'extrema dreta. Són objectius d'aquest partit reduir la immigració, defensar la independència nacional i reduir el pes de l'Estat a la societat. Quant a la immigració l'UDC lluita per reduir les ajudes socials, endurir les condicions per tal d'obtenir l'asil polític i reforçar el control i les mesures administratives sobre els estrangers.

Algunes de les seves campanyes electorals han estat titllades, amb raó, de fomentar el racisme i les seves posicions reben freqüents acusacions de xenofòbia.

Al cantó del Ticino hi ha la Lega dei Ticinesi, l'equivalent de l'UDC en aquest cantó. Utilitza els mateixos mètodes, té el mateix discurs i obté igualment tants bons resultats electorals .

Evolució del vot

L'UCD amb un 29% dels vots escrutats a les darreres eleccions generals de 21 d'octubre de 2007 és la primera formació política de Suïssa. Aquest partit, gràcies a la

seva ala més dretana, ha passat d'un 11% a un 26,5% entre 1992 i 2003, fins a assolir l'esmentat 29% l'any 2007.

Factors de rebuig

El moviment xenòfob suís va néixer als anys 60 arran d'una lluita en favor d'aturar la immigració. Conceptes com associar immigració amb delinqüència o idees sobre la dissolució de la identitat nacional han fet forat entre la població. És recurrent parlar en públic de l'arribada "d'hordes" de nouvinguts "culturalment inassimilables". Aquesta obsessió ciutadana es reflexa en algun sondeigs; un 58% dels ciutadans suïssos es proclamen xenòfobs. Certament Suïssa té la legislació més severa d'Europa en matèria d'immigració i aplica quotes estrictes per als estrangers (amb l'excepció dels originaris de la UE-15, de Noruega i d'Islàndia).

Mass media

Els mass media, en general, s'oposen a l'UDC però finalment és aquest partit polític el que en treu profit. Suïssa ha caigut en el parany de diabolitzar l'UDC en lloc d'obrir un debat seré sobre el contingut de les votacions.

Hi ha part de la premsa i alguna televisió que s'abona amb el tema de la immigració. Alguns titulars són prou expressius: Expulsar els estrangers delinqüents?, Abolir la norma penal antiracisme? Musulmans de Suïssa: adaptar-se o marxar!

Episodis de conflicte

Certament hi ha hagut alguns exemples poc edificants, com la d'un propietari d'un bar que va apallissar i ferir greument un immigrant, mitjan juny de 2006, i com a represàlia una vintena de compatriotes d'aquest immigrant van saquejar el bar. Existeixen algunes pintades racistes,...

Actualment els ànims semblen més serens hi ha centres d'acollida i alguns immigrants conscients afavoreixen igualment un nou esperit més constructiu. Programes d'ocupació i patrulles de seguretat són també mesures corrents.

De totes maneres l'evolució del sentiment xenòfob ha viscut diverses etapes d'ençà els anys 60. No podem oblidar que Suïssa, amb l'aparell productiu intacte després de la segona guerra mundial i amb una gran necessitat de mà d'obra ha rebut onades migratòries successives des d'aleshores.

Juntament amb el Regne Unit, Suïssa és l'únic país europeu que ha refusat la immigració en el curs de la seva història recent per pressions purament xenòfobes i al marge de raons econòmiques.

5. TEMES DE DEBAT

Evolució històrica

L'endemà d'acabada la segona guerra mundial Suïssa tenia una necessitat imperiosa de recórrer a la mà d'obra estrangera. Això no obstant el model desitjat era el del treballador temporer i, preferentment, basat en un model rotatori que tenia per objecte impedir tota integració permanent i ni tan sols duradora dels treballadors a Suïssa. Els estrangers eren considerats purament com a instruments de regulació conjuntural del mercat de treball. Als anys 60 era corrent pensar que era impossible integrar italians i espanyols a la vida suïssa.

Les autoritzacions de treballador amb un estatut temporer obligava els immigrants a treballar 9 mesos i tornar 3 mesos al seu país d'origen. Només després de 10 anys sota aquest règim permetia a l'immigrant demanar el dret a l'estància permanent o dret d'establiment al país. La prohibició a la propietat immobiliària o el no permetre el reagrupament familiar fou l'origen de molts abusos i l'existència d'una gran bossa de famílies obligades a viure en la clandestinitat.

No és fins a més tard que es permet aquest reagrupament familiar i que es promou la estabilització de la població estrangera. De totes maneres, la població extraeuropea encara troba força dificultats per a establir-se regularment.

Arran de la immigració massiva d'italians i espanyols pobres, mitjan els anys 60 i fins i tot a la dècada dels 50, Suïssa va tenir molt interès en desenvolupar la figura del immigrant temporal o temporer, que no gaudia gairebé de cap dret. Els immigrants no temporers estaven subjectes a fort contingents mentre que amb els temporers, a qui se'ls impedia tot dret al reagrupament familiar, per exemple, hi havia més permissivitat. Als anys 80 van aparèixer els sol·licitants d'asil polític, nova figura pràcticament desconeguda fins aleshores i que després va tenir un gran boom de la mà dels que venien de l'antiga Iugoslàvia.

Actualment Suïssa viu una diversificació molt marcada dels fluxos d'immigració. Aquesta diversificació de l'origen dels migrants va acompanyada també d'una transformació dels motius d'arribada de la seva qualificació formativa i de les seves característiques professionals.

Zones de procedència i cohesió cultural

Com arreu, a Suïssa també es dona el fenomen que els immigrants segueixen tenint un fort sentiment de pertinença amb la seva comunitat d'origen. Les relacions entre autòctons i immigrants no són tan freqüents com seria desitjable i la integració social no sempre és fàcil.

Els immigrants de primera generació estan més tancats sobre els seus propis compatriotes. Els de segona generació tenen més contacte amb immigrants d'altres països que amb els suïssos.

Elements més rellevants

La provocació constant del partit més votat fa que el debat sempre giri sobre temes candents. Es parla mot de delinqüència juvenil, de la nova llei d'estrangeria, de l'expulsió d'immigrants delinqüents, ... Actualment el tema estrella és la negociació del govern entorn a l'extensió de la lliure circulació de persones, propugnada per la UE-27, a Bulgària i Romania.

Altres aspectes

Caldria plantejar-se seriosament el complex i exigent procés de naturalització d'immigrants previst per la legislació suïssa. La naturalització pot considerar-se com el punt final d'un procés d'integració reeixit. Les exigències desmesurades que imposa la legislació vigent (12 anys de residència a Suïssa, una integració social, un coneixement d'hàbits, cultura, costums i pràctiques suïsses, una vida d'acord amb el "dret suís",...) impedeixen no ja a les segones generacions sinó també a les terceres la seva nacionalització. El fet d'haver de superar proves d'història i cultura suïssa que molts autòctons no serien capaços d'aprovar no només desmotiva els fills dels immigrants a donar el pas cap a la naturalització sinó que genera un sentiment de rebuig cap a la identitat suïssa a causa dels seus pressupòsits elitistes.

Malauradament s'assisteix actualment a un refús de tot allò que té a veure amb la identitat del país entre grans col·lectius socials. També apareixen símptomes de xenofòbia entre col·lectius sorgits de diferents onades migratòries per tal d'obtenir drets de ciutadania en el país.